

Sofa-model

Beroepskrachten hebben te maken met mantelzorgers die soms vooral één rol vervullen, soms meerdere tegelijk, of wisselend in de tijd verschillende rollen vervullen. Ook is het mogelijk dat verschillende familieleden uiteenlopende (soms ook weer wissende) rollen vervullen. Het Sofa-model is een weergave van de voornaamste ingrediënten voor samenspel tussen cliënt, mantelzorger en beroepsmatige hulpverlener en probeert ordening aan te brengen in de verschillende communicatievormen en interventies. We onderscheiden:

Samenwerken: de mantelzorger aanspreken in de rol van samenwerkingspartner

Ondersteunen: de mantelzorger aanspreken in de rol van medecliënt

Faciliteren: voorwaarden creëren om de persoonlijk relatie van de cliënt en diens familie zoveel mogelijk intact te houden

Afstemmen: voortdurende communicatie over behoeften, zorgen en successen van cliënt en mantelzorger

Samenwerkingspartner

De naaste doet zich aan de professionele hulpverlener voor in de hoedanigheid van zaakwaarnemer, tolk en verzorger voor de cliënt en fungeert van daaruit als diens samenwerkingspartner. De centrale vraag die de professional stelt bij de rol van de mantelzorger als samenwerkingspartner is: Wat kunnen we samen doen om tot een zo goed mogelijk herstel van het hersenletsel te komen? Hoe kunnen we taken zo verdelen dat zowel de professionele als de informele hulpverleners in hun kracht zijn? Dit vergt vaardigheden van de hulpverlener om de dialoog met uiteenlopende typen mantelzorgers aan te gaan.

Ervaringsdeskundige

De mantelzorger is ook een ervaringsdeskundige die meer tijd doorbrengt met de cliënt en daardoor andere dingen opmerkt en andere kennis inbrengt dan de professionele hulpverlener. Die ervaringskennis is waardevolle informatie. De hulpverlener moet beschikken over een 'open mind' als een mantelzorger een ander oordeel heeft over de conditie van de cliënt en de aangewezen behandeling en op de eigen professionele normen kunnen reflecteren.

Persoonlijk betrokkene

Bovenal heeft de mantelzorger de rol van persoonlijk betrokkene. Hij of zij en heeft vaak al een heel leven gedeeld met de persoon die nu zorg nodig heeft. De persoonlijke relatie is meestal ook de motivatie om zorg te willen geven. Vanwege het persoonlijke van de verhouding zijn emoties over karakterverandering echter heftiger dan wanneer het een beroepsmatige relatie betreft.

Schaduwcliënt

De mantelzorger kan zich ook voordoen in de gedaante van een 'schaduwcliënt'. Op duidelijke of indirecte wijze geeft de mantelzorger blijk van spanningen of zelfs overbelasting. Het is een uitdaging voor de beroepskracht om dit soort signalen te herkennen als 'schaduwcliënt'. Een schouderklopje, waarderende woorden en een gesprek over wat verlichting zou geven helpt hier het beste.